

A kánikula puszttitása a természetben

A csaknem egy hónapja tartó újabb szárazsági periódus próbára teszi a kultúr-növények ellenálló képességét. A kertészeti növények közül a zöldségeknél a legkritikusabb a helyzet. A nagy forraság sok üzemből még az öntözött növények terméskültségét is csökkentette. Az aszályos időjárás miatt a gyümölcselhullás a szokásosnál nagyobb. A fiatal ültetvények fái a gazdaságok öntözéssel és gondos talajmunkával igyekeznek életbentartani, menteni.

A hószegben a hét közepén már nehéz helyzetbe kerültek a kapásnövények, és napról napra rosszabbodik a dohány és a fűszerpaprika állapota. A vöröshagyma terméskültségét is romlott, mindenhol befejezték a vöröshere első kaszálását, a hozamok általában 25-30 százalékkal maradtak a tavalyi alatt. A lucerna mintegy húsz százalékkal hoz kevesebbet a szokásosnál. Becslés szerint a rétek öt százaléka nem volt termés, 12 százaléka pedig csak legteljesebb mértékben hasznosított. A természet adó területről a széna betakarítása befejezéshez közeledik, de a termés mintegy 70 százaléka csak az elmúlt évnek.

Az aszályos időjárást egyelőre a szőlő viseli el a legjobban, bár a sülevényes homokon helyenként fűrtitkulást tapasztalnak. A meleg, száraz időjárás lényegében csak a rizsnek kedvez.

Halból kocka

A Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat nagydíjat nyert terméke, a halászlé kocka friss szegedi pontyból készül. Képzünk a legelső műveletet mutatja be: a halakat nagyméretű fémkádban szállítják a feldolgozó üzembe.

Somogyi Károlyné felvétele

Évadzárás a TIT-ben

Eszmei cél: a korszerűség

Arról viszonylag keveset beszélünk Muncz Károllyal, a TIT városi titkárával, hogy a szegedi művelődési otthonokban hogyan zajlott le az elmúlt évadi ismeretterjesztés. Keveset, mert zajlott, s nem csodásan sodródott, fodorodott. Különösen szép eredményekkel a Postás művelődési otthonban, ahol Vámosi László igazgató mindössze félstátusban irányítja, szervezi a munkát — mégis kitűnő TIT programot, a közönség érdeklődésére, igényére-kedvére, önművelő igényeire szabott számos előadássorozatot rendezett. Jól sikerült még a Gausz

Antal vezette Móra Ferenc — és dr. Mihály József szervező kezénél Juhász Gyula művelődési otthon ismeretterjesztő színterén, de a többire sem lehet panasz.

És az akadémiák?

Arról viszont sokáig beszélgettünk Muncz Károllyal, miért akadnak az üzemi munkások akadémiái. Tizen-nyelc színteret bonyolítottak le Szegeden, javarészt az új mechanizmus közgazdasági, jogi kérdéseiről; műszaki vagy munkaegészségügyi témákról. Néhol (mint a Csongrád megyei Építőipari Vállalat munkásszállásán) csak aláírták a TIT-tel kötött szerződést, az előadásokat „köszönöm szépen” nem kérték. Másról viszont népszerűek voltak a műsorok. Így a textilművekben, ahol a szervezeti bizottságtól kezdve az érte felelős Erdész István mérnökig mindenki szívügyének tartja; a dieselesítésre átkelt MÁV fűtőházban, ahol felléptek helyiek: Józsa Károly és Kanalas Antal mérnökök vállalták az előadásokat — éppen a dieselesítésről; a cipőgyárban, ahol hosszú évek óta példásan szervezi Kovács Árpádné; a konzervgyárban, ahol kifejezetten fizikai dolgozókat érdeklő, mechanizmus-problémákról beszéltek; végül az esztétik gyárban, amelynek kis kollektívája is inkább érdeklődő, mint nagyobb üzemek több kis kollektívája. És megint máshol jóformán nem is hallottak ismeretterjesztésről. A gumigyárban közlekedési nehézségek gátolják, a paprikafeldolgozóban helyhiány miatt nincs előadás. A lággyárban sincs, a gyufagyárban sem.

Ami ugyancsak szembetűnő: az üzemi „íróasztalosaikat” szinte alig érdekli, ami őket is érinti — mondjuk a mechanizmusból, vagy a munka új törvénykönyvéről. „Túlhajtotta a humán érdeklődés, a természettudományos kárára — mondja Muncz Károly. — Irodalmi, művészeti előadásra még elmennek, de például a biológiai előadásoknak alig van keletjük. Egyedül a földrajzi rendezvények sikere biztató.”

Kitűnő előadók

Pedig kitűnő előadók állnak a társulat rendelkezésére, szinte bármilyen témakörben. Az elmúlt évadban kevesebbet hívtak Budapestről — mivel Szeged sem szűkös kiváló szakembereket. Csak néhányat említve: dr. Csongor Győző helytörténetből, ifj. dr. Horpácsy Géza egészségügyi problémákról, dr. Jakucs László földrajzból, dr. Kiszel György biológiából, dr. Kövesdi Pál fizikából, dr. Megyeri János biológiából. dr. Nagymihály Sándor jogi kérdésekről, Németh

István földrajzból, dr. Polányi Imre történelemből tartott zsúfolt termekben előadásokat. Valamennyien felsőoktatási intézmények, tudományos fórumok vezetői, munkatársai. Hogy miért népszerűek ezek az előadások? Muncz Károly szerint: minél nagyobb tudással, megalapozott, széles körű ismeretekkel lép valaki közönsége elé, annál inkább képes a hallgatóság igényére egyszerűsíteni szemléletessé formálni, közérthetőbb fogalmakra, példákra transzponálni a legbonyolultabb, legizgalmasabb tudományos gondolatokat.

Lépés a tudománnyal

Végül arról beszélgettünk Muncz Károllyal, hogy néhány szabadegyetemi sorozatot kifejezetten pedagógusoknak szántak, sokan is látogatják, csak pedagógusok alig. Azért szánták pedagógusoknak biológiából, mert az elmúlt évek hatalmas léptékű tudományos eredményei imitt-amott korszerűtlenné teszik a korábbi diplomával szerzett szaktudást. A TIT-előadások eszmei célja pedig a korszerűség. Dr. Megyeri János kandidátus, a biológiai szakosztály elnöke mondta: a sejttan és szövettan például annyit változott, hogy a középiskolai tanároknak bizony nem ártana — akár ismeretterjesztő előadások árán —, frissíteni tudásukat. Mert a felvételi vizsgákon gyakran hallani iskolai tanulmányokra hivatkozó diákok szájából avult, régen túlháladott tételeket, álláspontokat. Azok a gimnazisták viszont, akiknek továbbtanulási szándékában fontos a biológia — szép számmal látogatják a szabadegyetemet. A hagyományos iskolai oktatás és a naponta változó, fejlődő tudomány időszerűségeit jól szemléltetheti jörszerűen ilyen fórumokon lehet áthidalni.

Nikolényi István

Hidrológiai tanfolyam az UNESCO kérésére

Az UNESCO felkérésére másodszor rendezett Magyarország nemzetközi hidrológiai továbbképző tanfolyamot. (Az első 1966-ban tartották.) A féléves angol nyelvű tanfolyam hallgatói szerdán tartották záróünnepélyüket az Országos Vízügyi Hivatal kollégiumi termében. A záróünnepélyen a nemzetközi hidrológiai de-cennium magyar nemzeti bizottságának képviselőiből Szászhegyi Pál, az Országos

KERESKEDELEM

Kínálat — kereslet

„Ingyen kapja ha...”, „Egy pár zoknit is adunk hozzá...” Emlékszünk még, hogy az év első hónapjaiban mennyi ilyesféle reklámajánlattal szolgált a kereskedelem. Némelyik nem is csábított semmire, csak megmosolygattatta az embert. Most már lecsillapult a láz, úgymond helyükre kerültek azok az egyébként dicséretes törekvések, melyek a vásárlók megszerzését tűzték

ki célul. Manapság az „Egyet fizet, kettőt kap” járja, no de ez egész más: olyan árut kínál — például bort —, amiből a boltban több van a kettőnél, s nincs értelme raktáron tartani. Kínál, mondtam, s valóban a nagy kínálat veri le az árát. S hogyan reagál erre a vásárló? Úgy megveszi, mintha ingyen osztogatnák!

Lám, a kereskedelem megtanul kereskedni!

Repülő eszpresszó

A Vidám Park visszaadhatta volna, amit a MALÉV elvett Szegedtől: a repülőgépet. Örömmel köztük még április 6-ig szomban, hogy egy forgalomból kivont, öreg repülőgépet május 1-re eszpresszót rendeznek be. Ne is mondjam, a presszónak még híre-hamva sincs, a kellett ígérgetni, ha megépet is olykor csak ügy-

gyel-bajjal bírja megvédeni az „erős emberektől” az éjjeliór.

Az ok: nincs kivétel. A következmény: egy érdeklődéssel és sok bevétellel kevesebb. A kérdés: miért nem gondoskodtak időben a berendezés elkészítéséről? S még egy: minek híre-hamva sincs, a kellett ígérgetni, ha megépet is olykor csak ügy-

gyel-bajjal bírja megvédeni az „erős emberektől” az éjjeliór.

Szeged cigaretta

Néhány napon belül ismét megjelenik az üzletekben a Szeged cigaretta. Majdnem azt írtam le gésiesen, hogy az ismert és kedvelt Szeged. Csak hogy ezt a most érkező cigarettát alig. Azért szánták pedagógusoknak biológiából, mert az elmúlt évek hatalmas léptékű tudományos eredményei imitt-amott korszerűtlenné teszik a korábbi diplomával szerzett szaktudást. A TIT-előadások eszmei célja pedig a korszerűség. Dr. Megyeri János kandidátus, a biológiai szakosztály elnöke mondta: a sejttan és szövettan például annyit változott, hogy a középiskolai tanároknak bizony nem ártana — akár ismeretterjesztő előadások árán —, frissíteni tudásukat. Mert a felvételi vizsgákon gyakran hallani iskolai tanulmányokra hivatkozó diákok szájából avult, régen túlháladott tételeket, álláspontokat. Azok a gimnazisták viszont, akiknek továbbtanulási szándékában fontos a biológia — szép számmal látogatják a szabadegyetemet. A hagyományos iskolai oktatás és a naponta változó, fejlődő tudomány időszerűségeit jól szemléltetheti jörszerűen ilyen fórumokon lehet áthidalni.

Mi, dohányosok ismerjük és gyakorta szenvedjük is a filter-mizériát, amely 100 éves Magyar Dohányipar időről időre „el-szórakoztatja” a füstölő szárazretek — milliók? — táborát, tehát nem is igen csodálkozunk a változáson. Fő az, hogy az ünnepi hetek legfontosabb eseményét, a szabadteri játékok ország-világ számára továbbra is propagálja. Csak nehogy vele együtt szídják a szabadterit is!

Fehér Kálmán

Gyarapodott a foglalkozási ártalmak listája

Az egészségügyi miniszter újra szabályozta a foglalkozási megbetegedések bejelentését és egyben számos, eddig ide nem sorolt betegséggel gyarapította a listát. Ezentúl bizonyos bőrbántalmakat is foglalkozási ártalomnak kell tekinteni, ha a klinikai-, biológiai-laboratóriumi vizsgálat alapján megállapítható, hogy a bőr károsodását a foglalkozás-

sal összefüggő rendszeres tevékenység, vagy a munkakörülmények okozták. Legjelentősebbek azok a mozgásszervi bántalmak, amelyeket a csontok, izületek, inak és izmok túlzott, illetve egyoldalú igénybevétele okoz. Foglalkozási megbetegedések minősíthető a zajos munkahelyek dolgozóinak jelentős halláscsökkenése is.

Morzsa

A már olyan sokat emlegetett és írt „Szeged tisztasága”, illetve a tisztántartására vonatkozó jellemző és tanulságos esetnek voltam fül- és szemtanúja felvidéki kirándulásunk során. Lillafüreden, ahol az elmúlt rendszer híres Palota Szállójaiban ma a dolgozók élvezik csodás környezetben megérdemelt pihenőjüket, egy padról szemléltük a szép tájat, mikor arra lettem figyelmes, hogy a mellettem levő padon egy fiatal lány és egy fiú látszólag szemlélték a tükörképét. A lány szinte unalmassá váló csokoládés közben tökmagot rágszáltnak és héját a földre köpdösik. Egyszer csak megjelenik előtűnik a parkőr, kezében műanyag tálcával, amit azzal ad át az enyelgő párnak, hogy a tökmag héját oda szórják és ne a földre. A lány zavartan átveszi a tálcát és tovább rágszáltnak a tökmagot, vigyázva arra, hogy a héjból egy szem se essen a földre. Amint a parkőr eltávozik, visszaszól: „...de amit még az előbb a földre szórtak, azt is szedjék fel, mert ha én szedem fel, az húsz forintba kerül!” Erre mindketten abba-

hagyták a tökmagevést, no meg a csokoládést és unott arccal hozzáfogtak a sokkal prószaibb munkához. Talán nálunk sem ártana sok-sok figyelmeztetés...

A mindinkább növekvő idegenforgalomra jellemző eset: fiatal, csinos, szőke hölgy megkeresi egy franciaul jól beszélő ismerősét és elmondja neki, hogy megismerkedett egy néhány napig Szegeden tartózkodó francia férfival, de sajnos nem tud vele beszélni.

— Legyek talán a tolmáca? — kérdi az ismerős férfi.

— Nem, azt nem szeretném, ellenben nagyon kérem, fordítson le nekem néhány mondatot franciára, amit úgy beszélgetés közben használhatok.

— Nagyon szívesen. Melyek legyenek azok?

— Mondjuk: „Mi magyarok, imádjuk Párizst.”

— Nagyon jó! És még?

— „A magyar nők nagy hívei a francia divatnak.”

— Csak ennyit?

— Nem, de... — kezdett dadogni a hölgy —, talán még ezt: „Ma nem lehet, mert a mama itthon van”...

Jenő István

CSÜTÖRTÖK, 1968. JÚLIUS 11.

DEL-MAGYARORSZAG 5